

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5 1/2 год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає силіше
напередіне застережене.—

Рекламні неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Боротьба о „вільну школу“ у Відні.

(X) В останніх роках виступили німецькі вольнодумці з окликом «вільна школа», бо вже невдоволяє їх народна школа устроєна на основі державного закону з 1869 р., котрого творцем був ліберальний міністер Газнер. За німецькими вольнодумцями піднесли такий оклик також радикальні Чехи, а навіть поміж руский народ кидає вже сей оклик радикальний учитель І. Герасимович в «Громадскім Голосі». В цілій серії статей про «вільну школу» і ві благодати. Тимто і націй суспільности треба об'явити з тим рухом вольнодумців, пізнати, куди то ведуть сі змаганя, які тепер довели до боротьби о «вільну школу» у Відні, до боротьби між віденською Радою шк. кр., зглядно міністерством просвіти з одного, а з другого боку з товариством «Вільна Школа», на чолі котрого стоїть посол-жид бар. Гок, посол до держ. ради, оден з провідників-вольнодумців, на котрих поміч числили також рускі радикальні послы.

У Відні утворило ся перед кількома роками товариство «Freie Schule», котро покляло собі метою заводити приватні школи, щоби молодіж визволити від „затроюючого воздуха односторонного конфесійного вихованя“, а під тим розуміють сі вольнодумці науку релігії, молитви і релігійні справи (екзорта, ходжене до церкви, сповідь ітд.). Рада шк. кр. і ординарият домагали ся від товариства «Freie Schule», щоби оно подбало о обезпеченя науки релігії

ітп., а коли оно представило своїх учителів для сеї науки, Ординарият на них не згодив ся, бо не мали потрібної кваліфікації. Товариство «Freie Schule» не постарало ся о відповідні до того учительські сили і не внесло їх подань до Ради шк. кр. і тому Рада шк. кр. не могла ввести заступничої науки релігії. Управитель сих шкіл, удержуваних згаданим товариством, відніс ся до Ради шк. кр., щоби дозволила провадити сі школи яко „приватні“, в котрих би учено лише світських предметів, а науку релігії полишено домашній дбалости родичів.

Тимчасом Рада шк. кр., поглядаючи ся на держ. закон про народні школи з 1869 р., заявила, що також приватні школи обов'язані подбати про науку релігії і загрозила замкненем сих шкіл. Проти сего рішеня вкликало ся товариство «Freie Schule», до міністерства просвіти, котре відкинуло рекурс сего товариства. Тепер підняли вольнодумці всяких таборів страшний ропіт проти міністерства просвіти і „клерикальних“ впливів та проти «клерикального» настрою міністра гр. Штірґка, а N. fr. Presse подає вже від кількох днів всякі статі, в котрих перекидає дійсний стан річи і намагає-ся довести безосновність постановленя віденської Ради шк. кр. і міністерства просвіти.

На сі викрути товариства Freie Schule і вольнодумних дневників віденських дає Fremdenblatt цікаве пояснене: „Справа Freie Schule є зовсім ясна. Се товариство повинно було перед трема рукама на порученя Ради шк. кр. подбати о законно приписану науку релігії в школах сего това-

риства. Колиб віроісповідні власти не хотіли були згодити ся на відповідних учителів релігії, тоді Рада шк. кр. була би обов'язана повірити в тих школах науку релігії таким силам, котрі придбали собі кваліфікацію до заступничого уділяня сеї науки дітям того ісповіданя, до якого сі учителі придбали собі кваліфікацію. Тимчасом товариство Freie Schule поступило інакше, бо по єго думці має „вільна“ школа бути без науки релігії; бо товариство Freie Schule з огляду релігійно-морального вихованя так поясняє, неначе релігійне вихованє було чимсь иншим як віроісповідне. Тимчасом наше ліберальне законодавство шкільне вимагає що до звука і духа закона віроісповідно-морального вихованя. Вільнодумна школа суперечить тому ліберальному законодавству і можна сказати, що вся боротьба австрійского лібералізму о школу, котра є єго словом, звернула ся проти того духа, якого вольнодумна школа мати хоче без віроісповідної науки. Бо о що розходило ся Газнерови і єго сподвижникам? Для них була дитина найдорожшим добром держави, і сему добру мала держава забезпечити своє право навіть супроти волі родичів. Дитина підлягає шкільному обов'язкови, хоч би родичі сему навіть опирати ся, а держава означає обсяг і предмет науки, хочби родичі навіть бажали інакше її вчити. Колиж до сего предмету науки належить також наука релігії, то якже можна се уважати обмеженем релігійного переконаня? Сораведливий індивідуалізм творців нашої

Гене́за поетичних творів

Маркіяна Шашкевича.

Студія

Кирила Студинського.

(Дальше).

Пісня співає, що Івасенько лишив «свою милу на горіюване», Шашкевич питає вітра, чи «мила не горює». Івасенькови злітає в сні з руки ясний сокіл, Маркіян рад би сам злетіти до милої сокілом. Івасенько з жалем питає, чому «ніжки не підуть», «ручки не пригорнуть», «очи не глянуть», «уста не промовлять» — Шашкевич рад би летіти до милої, щоби натішити ся її «ходочком дрібненьким», «ручками білими», «сивенькими очима», «милими словами».

Ідентичні порівняня в обох творах вказують, що Шашкевич звернув спеціальну увагу на сю народну пісню і що під її впливом зложив свою «Тугу за милою». На мою гадку, сі порівняня виключають всяку иншу комбінацію. А сам факт, що Лях, Шарма і Шашкевич взяли ся до череспіву одної і тої самої пісні, вказує, що Шашкевич знав статію Ляха Шарми, та що вона полишила певний вплив на його творчости. Хоть, як я вже зазначив, ідентичні порівняня і звороти в народній пісні і в «Тугі за милою» вказують, що Маркіян під впливом сеї пісні написав свій вірш, то всеж таки не зашкодить навести ще инші уступи народних пісень на доказ, як «Туга за милою»

Шашкевича навіяна народною поезією.

Козак співає до дівчини:

Буду ходити, дівчинонько,
Поки не дістану
Твого личка румяного,
Хорошого стану¹⁾.

В пншій пісні співає дівчина до козака:

Прийдіж, прийді, козаченьку,
По карії очі,
Буду ждати тебе милій
До темної ночі²⁾.

Як впрочім сильно «Туга за милою» Шашкевича зближена змістом і формою до народних пісень, нехай і се послужить за доказ, що Яков Головацький, оден з найліпших знатоків народної поезії, видруковав сей вірш між народними піснями³⁾.

Невеличку ремінісценцію народної пісні можна додати в творі Шашкевича п. з. Нецаский. Се ремінісценція не стоїть в звязи ані з темою, ані з її переведенем. Вона містить ся в однім, невеличкім порівняню, порівняню більше мітичнім, чим реальнім. Вірш «Нецаский» се вірний образ життя бідного поета, прибитого не лише сумними, родинними подіями⁴⁾, але також тяжкою недугою, що вже дуже вчасно почала підривати його організм. Згадана поезія Шашкевича належить до найпопулярніших творів Шашкевича не лише задля гарної, поетичної форми, але й задля глибоко відчуженого і відданого почуваня нецасного чоловіка. Рано вже зложено до поезії Шашкевича музику і вона належить ще й нині до улюблених співанок на галицькій землі. Контраст між чоловіком щасливим і нещасливим переведений вповні артистично.

Поет співав:

Кому Бог в груди дав серце мягеньке
І дав вродитись в добрую годину,
Щастє як літом сонічко тепленьке
В житю му всяку огріває днину.
І світ му милий і солодка нічка,
Мисли веселі і серденько грає,
Як у дуброві тихенька кирничка
Днина за днинов та єму спливає. —
Лиш хто в посестру взяв тяжку недолю,
Що давить серце як відьма кошава,
Хто вражий нужді понав ся в неволю,
Кому з журбами і сон і забава:
Тому піт місця, ані супкою,
Нудить ся свѣтом і нудить собою;
Туга до серця як гадь ся вселила,
Зідає мисли як змія зірочки,
Груди зсушила, здоровле зворила,
Хліб му немилій, не терпить сорочки.
Щеж то хто може із серця сплакати,
Чи у куточку, чи за углом хати,
Чи у грудь брата, або в жменю друга,
Хоть на часочок сплине з серця туга.
Лиш коли слези в грудех скаменіли
І в тяжку скаду над серцем ся збили —
Разів із десяти що день радбишь вмерти!
Годі! а годі!.. потіхи, ні смерті!⁵⁾

Народне повіре, що змія зідає зірочки на небі, оспівала поетично народна пісня про козака, що поїхав в далеку дорогу і покинув молодую жінку та дрібні діточки. Після довшого часу вернув козак домів, а на зустріч йому вийшла мати і оклеветала перед ним його жінку а свою невістку. Розлючений козак убив свою жінку, а коли розвідав ся про її невинність, відозвав ся до матери:

народної школи не міг сего стерпіти, щоби родичі накидали дітям свої вольнодумні переконання. Держава вимагала для дитини науки релігії; она вимагала сего в розуміню тих мужів, щоби дорослий витворив собі власне релігійне переконання, до якого ніхто не може довести, котрого дитяча душа стояла під примусом вольнодумства. «Вільна школа», як її розуміє наше шкільне законодавство, є така, що позваляє виростати дитині серед тих всіх вражін, які виходять з основ нашої культури. А хто ж міг би сказати, що сей набрався нашої культури, котрий не черпав би з найглибшого жерела, з жерела, яке повинно бути обняте вірою і сповіданем, щоби не розплило ся безхосенно? В австрійській законодавстві нема місця для безрелігійної школи».

Се піварядове пояснене зовсім виразне і рішуче і не дивно, що N. fr. Presse і всі її прихильники вельми розлючені таким становищем міністерства просвіти і віденської Ради шк. кр.

Другий конгрес уніоністів в Велеграді.

(Дальше).

Академія богословів.

О 6 год. устроили богослови Академію в умішено на ту ціль украшений салі при участі всіх учасників конгресу. Хвиля була величана. По відспіваню пісні „Svatu Vclave“ виступив богослов Вілях і привітавши гостей на чеській землі серед оплесків і грімкого Zivio, slava, попросив до почесної президії: Митрополита Шептицького, о. Пальмієрі, д-ра Гривеца, д-ра Рітіга, Франка, Виходія, Мальцева, Гратіюкса, Тумпаха, Горначка, Злімала і Червінського. Запрошені члени президії промовляли відтак за порядком кожний в своїм язичі і повстав Вавилон. Найбільше звертали на себе увагу промови Митрополита Шептицького, що в двох мовах закривав до праці, щоби вишпала з них священики святі, повні жертви за слідом святости і апостоль-

Ти не мати — чорна гадина
Зіла сонце, зідж і місяця,
Зідж і зірочки — дрібні диточки!¹⁾
Нема сумніву, що під впливом сеї пісні вніс Шашкевич агадане народне повіре у світі поетичний твір.

Також в інших поезіях Шашкевича доба-чусмо або переспіви уступів народних пісень, або подібність порівнянь. В поезії Маркіяна „Підлісе“²⁾ читаємо:

Підлісецька горо біла,
Як тебе не бачу,
Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу.

(Дальше буде).

¹⁾ Максимовичъ: „Малорос. пѣсни“ (1827) стр. 112.

²⁾ Максимовичъ: „Малорос. пѣсни“ (1827) стр. 119.

³⁾ Головацкій: „Народныя пѣсни Галицк. и Угорск. Руси“ Т. III. стр. 368—7.

⁴⁾ Коли Шашкевича прогнано в р. 1830. з дух. семинарії а батько вирік ся його, Маркіян уложив вірш: „Сия любили оному отцю“, в якім надармо старав ся переблагати тверде батькове серце. Порівнай мою студію: „Правничка до історії культурного життя Галицької Руси в літах 1833—47.“ стр. II—III. і Руска письменність III. стр. 60.

⁵⁾ Онішкевичъ: „Руска бібліотека“ Т. III. стр. 7—8. і Руска письменність III. стр. 26.

⁶⁾ Максимовичъ: „Малорос. пѣсни“ (1827 р.) стр. 42. В сій пісні, як і в других народних піснях сонце є символом — жінки, місяць — мужа, зірочки — дітей. Порівнай колядку в збірнику Метлинського: „Народныя южнорусскія пѣсни“ Київ 1854. стр. 240—41. Гляди також Потебня: „О митическомъ значеніи некоторыхъ обрядовъ...“

⁷⁾ Онішкевичъ: Руска бібліотека III. стр. 19. і Руска письменність III. стр. 23—4.

ства св. Кирила і Методія, відтак бесіда бідного, опаленого, сивого пароха словацького, що зі слезами за своїм народом і церквою та рівночасно з радістю на вид такої громади Христових людей доброї волі простодушно в тоту тиху і поважну хвилю жалувая ся на гноблене та та прохав помочи для свого стада в імя ідеї св. Кирила і Методія. Єго бесіди хоть не довгої вислухали всі із справдешним інтезізмом; наостанку промова американського пароха Злімала, що яко останній дія послідовности в англійській а відтак в чеській мові з одушевленем закривав молодих студентів в інтересі Церкви і народу не тільки до плекання здорової душі, але і здорового тіла. Тим зкінчав ся день, а по вечері і молитвах твердий сон покрив монастир.

Учительство.

Рівночасно того самого дня відбувались в окремії салі наради учительського зїзду. Присутних було надзвичайно много. Ся обставина, як та кож тон нарад доказували, що заданував там новий свіжий дух, в чім велика заслуга ред. Мезірла. Се католицке товариство учительске росте з кожним днем і то самими молодечими енергічними силами. Kosteme — був рефрен кожного бесідника. Безперечно є то відблиск ручаю, що пливе в верствах народу. А коли так, то в злуді учительства зі своїм народом в тім напрямі лежить велика будучина обох сторін. В католицькій учительстві на Моравах росте новий могучий чинник соціальний^{*)}. І длятого не можу поминути того віча мовчанкою.

Віче зачав о 1/2 10. рано в привіі архієпископа Бавера і каноніка д-ра Ермана посол Кадльчак. Витаючи архієпископа заявив, що товариство учителів завжди остане вірним єму і тій жизневій програмі, що містить ся в кате-хизмі. Відтак привітав відпоручників д-ра Країняка (Словака), історика Виходія (від уніоністів), д-ра Кахайка, д-ра Довтреля і члена ради шкільної пралата д-ра Ермана. По тім привіті забрав слово архієпископ Бавер. Другий раз приходить ся єму промовляти до учительства.

Перший раз в р. 1835, коли організувало ся се учительство, другий раз тепер. Питає ся, яку працю поставили собі св. Кирил і Методій і як та праця через тисячеліте була ведена. Праця була подвійна: голошене віри і ширене науки та прилюдної діяльности. Наслідники св. Методія сповняли оба ці обовязки. Але за тяжкий був тягар, щоб єго одно рамя могло понести. Треба було розділити працю на себе, але біля себе. Здаєсь єму, мовби ся Методій одну часть того обовязку видавав учительству і мовби з гробу кликав: з одного кореня дві літоросли вирости: священиство і учительство, але конечно, щоби літоросли остали з одним коренем. Зазначує, що дійсно корінь той остав цілий і тому не міг здержати ся, щоб не найт ся серед учительства в сій хвилі, висказуючи свою правдину, неудану радість з праці і благородних змагань учительства та пожелати їм благословенства Божого і нагороди в вічности, коли дійдемо до тої найвищої культури, що будем оглядати вічну правду.

По тій бесіді виступив історик Виходій і в імени конгресу уніоністів поздоровив учительство, котре має емблемою образ св. Кирила і Методія і вицілює любов до славянських святощів в серця молодежи. На то відповіло учительство, що складаючи желаня конгресови обіцяє виховувати молодеж в католицькій дуві.

Відтак промовляв пралат др. Кахайк і Довтреля від моравско-шлескої молодежи, дякуючи учительству за труди коло молодежи. Дальше промовляв пос. Кобльчак, а по відчитаню привітних телеграм, адала справу Голякова і Берг з маєткового стану товариства додаючи, що товариство стоїть на власних ногах без жадних запомог краєвих або державних. Знаменитим органом товариства є „Vychovatelsky List“ і „Katolicky učitel“ (1700 передплатників). Відтак реферувал проф. др. Набелько до богослуженю, побожности, моральности і школі. Моральність, говорив, походить не від учености, а від побожности. Яко знаєє законна не вистарчає до справедливости, так знаєє взагалі не свідчить ще о моральности. А по-

^{*)} Чому то у нас міродатні чинники таку роботу не подумаютъ? — Ред.

божність полягає на вірі. Се виказував на підставі історії і нинішних практично думаючих людей Німеччини і Америки. Повдинчо полемізував з релігією розуму, філософії, науки, дальше проти абсурдів „člověk člověku bohem“ (Feuerbach; а пословица каже homo homini lupus); проти засади: „робити добре для добра а уникати злого, бо є злом“, позаяк при переченю Божества тратять ся ясне понятє границі між добром і злом (video meliora proboque, deteriora seq uor). Co pomohou i nejkrásnější theorie, když ve skutečnosti ne dají se provést! говорив, а моральність, се власне практика, примінене всіх правил і правд в житю. Єдність моральности можлива тільки на спільній підвалній вірі в Бога, бо та єдина подає одиницю міри добра і зла. Проте школа не сміє бути без побожности і віри. Інакше уступить моральна засада: роби добре, стережи ся зла, а наступить засада: „ne dej se chytit“. Висказами таких мужів як Komenský, Portalis, Chesnelong, Tomaseo, Montesquieu, Weshington, Loveley, Diderot, Dr. Durdik, Hugo, Плятон, Цицеро, кінчить займаючи свій реферат.

(Дальше буд-).

Політичний огляд.

Заграниця.

В п'ятницю були Атини видівнею великого бунту грецьких офіцирів. До президії міністрів прибуло іменно кільканайцять офіцирів яко відпоручники цілої армії і заявили, що хотять видіти ся з президентом Раллісом, щоби вручити єму пропамятне письмо в справі реорганізації армії і маринарки; дальше, що від прийнятя сего пропамятного письма і сповнення домагань в нім поданих роблять они залежним свій дальший побут в армії, в противнім разі подають ся всі загалом о відпустку.

В пропамятнім письмі містили ся такі домаганя:

1. Збільшене презепційного стану армії в часі миру до 14.000 людей, а в часі війни до 150.000;
2. видалене з чинної армії всіх королівських князів;
3. покликане якогось знаменитого заграничного генерала на організатора нової грецької армії;
4. покликане заграничних знаменитих інструкторів для вивчення грецької армії умітности стрільня і кінної їзди;
5. цілковита реформа заряду війскових припасів і військової інтендатури;
6. доповнене війскових припасів і замовлене нових гармат, але таких, з котрих можна би стріляти.

В справі маринарки: 1) Продажа всіх старих, безвартних пудел, званих воєнними кораблями, а замовлене нових воєнних кораблів; 2) утворенє нової флоты тождевців через закупленє того рода кораблів за границею; 3) зменшенє числа королівських яхтів до одного з тим, що лише королеви вільно буде ним їздити; 4) реорганізації інтендатури маринарки і заряду припасами воєнної маринарки; 5) внесенє в маринарці і в армії система розтратности, а заведенє явних ліцитацій на воєнні припаси.

Реліс не прийав відпоручників, а коли они вернули до касарень, відбули ся там збори всіх офіцирів армії і воєнної маринарки, перебуваючих в Атенах, на яких ухвалено, що всі подають ся о відпустку. Сю загалну ухвалу в справі відпустки переслано сейчас королеви, а рівночасно вручив єму свою відпустку президент кабінету з цілим міністерством. Наслідком сего повстав новий кабінет, якого президент обрав Мавроміхаліс. Кабінет складає ся з членів дотеперішньої опозиції. Теку війни обрав сам Мавроміхаліс, а теку маринарки корабельний капітан Даміяног. Урядовий дневник оголосив королівській розпорядок, уділюючи амністї всім офіцирам, які брали участь в бунті, під услівем, що вернуть назад до касарень і обіймуть службу.

Вже давніше ходила чутка, заперечувана правительством, що король хоче зложити корону. Тепер адютант короля в порученя останнього заявив, що король знеохочений не лише офіцирским бунтом, але й кретиською справою, бо держави обіцяли були єму минушого року, що за кілька місяців Крета дістане ся Греції, а особливо числив король на оду державу (очвидно

на Росію, з якої династично він споріднений), котра однак опісля заявила, що обітниця не може бути сповнена. Король уважав себе скомпромітованим, бо сю обітницю подав був до відома деяких достойників. Однак в даній хвилі не думає король складати корони, бо хоче розв'язати критичне положення і остати на своїм становищі навіть, колиб вибухла революція. Абдикування під сю пору булаб утечю, але король не покидає гадки про неї і відкладає її до відповідної хвилі.

Просимо відхобити перегляду.

Новинки.

— Календар. В четвер: руско кат.: Самуїла прор.; римо кат.: Стефана лор. уг. — В п'ятницю: руско кат.: Тадея апост.; римо-кат.: Бронислави.

— **3 Самбора** пишуть нам: Радісно витали самборські парохіяни свого владика Експ. Преосв. Чеховича, що прибув в навечері празника і відпусту Успенія Пр. Діви Марії з богослуження. Погода сприяла, тож тисячі народу заповняли церкву і площу в округ неї, щоби жертувати себе і свої родини опіці Преосв. Діви, послухати наук свого архієпископа і одержати благословення архієпископа. Подивляти треба було витревалість і невтомиму працю архієпископа Преосв. Чеховича, що серед спеки і величезної готи, мимо віку відправляв торжественне богослуження, научав, та загірив до любви. Представителі самборської громади з вдячністю проважали свого архієпископа і з жалем працювали на дворі, висказуючи бажання, щоби своєю опікою окружив Самбор та щоби Всевишній уділив йому сил до частішого навідування нашої церкви, славної чудесами Пр. Діви Марії. На пращане нили з уст Іх Преосвященства золоті слова висказані в відповіді на промову п. меценаса д-ра Крушинського, "щоби кріпко і вірно стояти при своїй сьвятій церкві і обряді, та любви рідної мови". Слова сі глухоко врили в нашу пам'ять, бож сьвята віра і обряд, рідна мова, се наші дорогі скарби, котрі ми повинні цінити і ними гордитись, бож они є кітом, котрий нас злучити може, та додати бодрости до праці для добра народу. — Згадати годять ся, що о. Рабій довірив бажанню самборської громади, побудувавши для сьотрудників і служби церковної. Остає тепер до виконання ще одно бажання, приготівити основи під будову нової церкви, що довершити можуть наслідники. Дотеперішня церква не може помістити всіх вірних, тому вже тепер бачимо потребу розширення її і побудоване другої. Таке діло не дасть ся довершити при бідності самборських парохіян скоро, але є вказане придбати бодай площу, та підготовити потрібне так, щоби бодай наслідники довершити могли діло розпочате батьками і вшанувати пам'ять Іх ширших змагань.

— **Католицький зїзд у Відні** відложеної. Waterland поміщує отсей комунікат: З причини, що теперішні пожалування достойні національні роздори подають в сумнів успішну працю загального католицького зїзду у Відні, проте виконний комітет центральної організації католицької не може прийняти на себе одвічальности за уряджене зїзду і бачить ся зневоленим відложити VII загальний австрійський зїзд католиків на прихильнішу пору.

— **3 Риму** від ректорату і питомців рускої колеїї дістаємо письмо в яком они покликуючись на "Ниву" ч. 18—19, де напечатано немовто за "Русланом" таке речення — "Питомці рускої колеїї в Римі вислали на зїзд телеграму з конвенціональним „ми духом з вами“ а удостоїли ся за то... кинути зі сторони „поступової молодіжї" — просять нас помістити отсе спростоване:

Сим заявляю рішучо, що ні я, ні ніхто інших з колеїї, о скілько се мені відомо, не то що не вислав, але й не мав ніякої участі в телеграмі, яка ніби то мала насвітляти на зїзд української молодіжї у Львові від питомців рускої колеїї в Римі. — *Василь Костичин, М. Гуловський, Хведір Вергун, Семен Круцько, Дмитро Бажівський, Володимир Онуферко, Оробець Степан, Гранковський Юлій, Микола Дідуняк, Семен Каленюк, В. Гулик, Мацейовський Антоній.*

До того замітимо, що редакція „Ниви" вставила від себе висше згадане речення у статтю, яку навела за нашою часописню, а подала ту вістку про телеграму певно на якийсь підставі. Видко отже з того, що згадану телеграму з Риму хтось сфабрикував без відома питомців рускої колеїї римської.

— **Вибори в Стрию.** Дня 3. вересня відбуде ся доповняючий вибір соймового посла в місті Стрию. Народний Комітет затвердив кандидатуру

мішанина зі Стрия, Онуфрія Дибби і поручає на него голосувати всім стрийським виборцям.

— **Хто нападав?** Польська преса писала на тревогу, що в Дрогобиччині нападають Січовики на переїзних і палять та рабують. Переведене слідство виказало, що як раз Мазури допускали ся нападів на дорогах. Двох Мазурів і барабу Федецина задержано в слідчій арешті, а всіх інших, се є Січовиків випущено на волю.

— **Самоубийчий замах на поліції.** Недавно поштовий урядник з Тарнобжегу, Станіслав Курило утік, здефравдувавши 7.000 К. Курило фальшував вкладкові чеки, а оригінальні рахунки посилав до Відня. Дефравдація була так хитро ведена, що довгий час не було би можна її викрити. Та совість не давала спокою дефравдантові і він позавчора зголосив ся в дирекції львівської поліції і звернув 6.000 корон. Підчас переслухання Курило побіг до вікна і був би вискочив з другого поверха, як би не сіймав его був комісар в самім вікні.

— **Япанська армія.** Один англійський офіцер, що перебував довгий час в Япанії, пише так про япанську армію: Цілий офіцерський корпус виглядає дуже молодо, а у старших офіцерів треба подивляти еластичність, і зручність. Служба в зимовій порі триває при ціхоті від 8 год. рано до 4 год. по полудни, а в тім часі всі офіцери, почавши від команданта полку аж до наймолодшого поручника, мусять знаходити ся в касарні. Всі офіцери незвичайно совісно виконують ті самі справи, що прості воляки, не позволяючи собі на ніякі полекші. В гімнастиці не знають утоми, тому в сім огляді є незрівняні. Зазначити треба сердечне відношене старших офіцерів до молодших, яке проявляє ся при кожній нагоді. Офіцерські касина є досить просторі, але скромно уладжені. Офіцери прибувають до касина головно на обіди, котрі складають ся з рижу, кусника риби і троха ярини (крім чаю в касинах не подають інших напоїв, крім хіба в великі сьвята), а товариські сходини в касні в Япанії майже незнаві. Зате дома жонатих офіцерів для товаришів оружя всякого віку в цілях товариських є все отворені. В часі браки япанське населення попадає в дивне одушевлене. Віддані до війська присягають на воєнні приписи, котрі повобранці власноручно мусять підписувати. Кожний новобранець, призвичаний до япанської одіжї, мусить наперед учити ся ходити в чоботах, споднях і блюзі.

— **Пеправа обичає в Америці.** Законодавство держави Міссурі поставило собі за задачу усіх мешканців в один день перевернути в пуританів. І так від 18. серпня не вільно малювати нікого ані нічого золотого. Малярї від тепер в сій державі примуть усія русалки, богині і т. п. мусять вбрані в шьвімгози. Відданці часописий жде грошева кара і в'язниця, коли они поважуть ся писати звіти або оголошувати протоколи з процесів розводових. Инше право закаує ношене оружя. Торговички оружам не вільно навіть оголошувати публично, який товар він продає. Він може тепер безпечно замкнути свій склеп і оглянути ся за іншим бізнесом. Хто в поїзді залізничнім в границях держави поважив би ся витягнути флящину і ликнути „одного", сего на слідуючій зараз стачії пакують до арешту. Рівнож є проступком, караним в'язницею, оголошувати або говорити про такі річи, які могли би привести до розводового процесу. Кожного хлопця низше 18 літ, якого прихоплять на куреню паліросок, коштують ся приятність 1. доларів, а сего хто дав або продав єму паліроску, 100 дол. Кожда украдена свиня, чи то така, що не годна рухати ся, чи така, що її всі ребра лізуть через скуру, усе і невідклично вартує 30 доларів. Дичину може від тепер їсти лишень сам стрілець. Не вільно її ані продати ані навіть подарувати, бо за се жде так одну як і другу сторону строга кара. Від тепер отже кожний стрілець мусить мати добрий жолудок, бо коли він застрілить пр. медведя, то і мусить саракз, цілого его звіти. Таких нових прав є там ще много — одно між ними обмежує працю жінок на 54 годив тижнево.

Оповідки.

— **3 Товариства св. Ап. Петра** станіславської епархії. Подзе ся до відома, що загальні збори членів Тов. св. Ап. Петра станіславської еп. відбудуть ся в середу дня 18. вересня о год. 10 зглядно 11. перед полуднем в будинку духовної семінарії в Станіславові після звичайного порядку.

— **До відома** виставців, які зголосили ся обіслати хліборобську виставу в Стрию. Отсим маємо честь повідомити, що зголошені предмети на виставу в Стрию мають бути надіслані в такім речинці: Не підлягаючі відсутю до дня 5. вересня; ярина (огородовина) і овочі до дня 16. вересня, а индикси, гуся, кури, качки і криляки належить вислати так, щоби до Стрия прийшли точно дня 17. вересня. Виставець має своїм коштом оплатити посилку. Посилати належить на адресу: Кравчий Союз господарско-молочарський в Стрию. Просимо проте зголошені предмети вже надсилати. — *Комітет.*

— **Залізничні карти** до прогулькового поїзду до Стрия на день 19. с. м. можна набувати від нього по 3 К у львівськ. „Соколі" від 6—8. годині вечером.

— **В рускій міській школі** ім. Маркіяна Шашкевича у Львові (ул. Скарбківська ч. 26) будуть вже сього року 3 окремі класи для дівчат, вилучені з мішаних клас, побіч 4-ох клас для хлопців. Проте звизаємо львівську руску громаду, щоби користала з сеї школи і не записувала своїх дітей до польських народних шкіл. Просимо особливо нашу інтелігенцію посилати до сеї школи свої діти, а пратім подбати, щоби рускі ремісники, промисловці, робітники і слуги посилали теж свої діти до школи ім. М. Шашкевича. Бо від чисельного попертя сеї школи, а з окрема сих 3 дівочих клас залежить дальший розвиток рускої міської мужескої і окремої дівочої школи.

3 прогульки в гори.

Рафайлова, 8/8. 1909.

(Дальше).

На додаток піднимаючі ся з під наших ніг мраки і опари зносили ся чим раз висше і висше, піднимали ся над гори, де лучили ся з нанесеним сильним вітром хмарами. Діймаючий дощ зачав нам докучати. З водою, що хлюпала нам в чоботах, в перемоченим однем ми йшли дальше плитем і мокрим жерепом, аж наостанку окриті густою хмарою, сіли на камені припочити. В темній хмарі, що нас вкривала, чути було глухий придурений гуркіт, неваже би десь далеко котила ся якась кругольняна кудля по деревлянім кориті. Гуркіт ставав раз виразніший раз тихіший. Хвилево здавав ся бути близький, то знов віддалював ся. Раз був перед нами, раз за нами або знов десь з одного або другого боку. Окрім того темно-сіві мрачні ослови, які нас окружали, розяснювали ся хвилево а потім знов теміли назад, якби хтось в їх середину внісив якийсь лагідне, біле сьвітло, а по короткій хвилі поволі его придуривав. Сей глухий гуркіт полученний з описаним яскравим освітлюванем мраки насунув мені гадку, що ми находили ся в середині громової хмари. Мимо того, крім певного рода неописаного занепокоєня, ми не відчували ніяких виразніших явищ; може як раз задля того, що були не поза хмарою, а в самій її середині. За той час дощ щораз наставав а коли мраки освободили нас зі своїх обійм, засьвітло гарне сонце, що вже аж до вечера осушувало наші манти і одяги та освітлювало відсьвіжену дощем цілу природу. Зі збочи Боярина ми побачили на одній з низше положених полонин якусь зимівку, а докоола неї кілька коров. Жадоба молока сбирала нас в напрямі зимівки тим радше, що менше більше в ту саму сторону випадала наша дорога. Перейшовши сідло між Боярином і Гавором та провіривши при помочи переходячого гуцула наше становище, ми опустили ся в діл в полонину Окопи (1245 м), де в зимівці випили молока, закусили хлібом а опісля пустили ся в діл потока Салатрук, що б мило низше випадає в Надвірнянську Бистрицю. Лише одне пасмо гір відділює Лімницю від Салатрука, лиш кільканацять кілометрів є між ними віддала, а очи перехорожого мило вражає на кождім кроці порядок і лад заведений по лісах і дорогах камері.

Постягані з лісів ковчки та полна уложені є в стоси зловж прегарно удержаної дороги. Велике число порядних, а навіть елегантних мостів побудованих способом практикованим в горах і парках викликає вражінє немовби ті діси становили якийсь місце для проходу устроєне для дуже вибагливих панів. Ще лиш кілька лавок при дорозі, а передовик прогульки ледви чи був би годен принукати своїх товаришів до дальшого ходу. Відай лучші види, лагідний подув вечірнього вітру, бальсамовий запах дерев, зелена рунь трав, спів якихсь невиданих в долах птичок і багато інших чарів природи, були би сильніші, чим приказ до дальшого ходу. На щасте лавок не було. Вогака по допі земля не заохочувала до довшого сидженя і ддятого ми скоро минули непотрібну вже опущену сід, дім, побережника та лісничого і рівно із заходом сонця станули в Рафайловій (около 750 м.) перед склепом п. І. І. Вундермана. Проводжені цікавими очима зібраних перед домом гуцулів і гуцулок, в їх пишних сьвяточних одягах ми ввійшли в хату. Чемний господар відступив нам на квартиру дві комнати з видом на гори і на перепливаючу під самим домом Бистрицю а сам, хоч сильно занятий в склепі, прибігав що кілька хвиль, щоби побалакати дещо з нами, розпитати про деякі річи і навпаки почванити ся тутешними лісами, горами, дорогами і ціною взагалі Рафайловою. Дивував ся він найбільше, що нам цілого не вчинили громи підчас бурі, яка обнімаючи нас на Боярині, перейшла над Рафайловою і околицею. В самій Рафайловій і висше над Бистрицею прожыває кілька родин літників. З тих одну партію зложеною з кіль-

кох осіб ми навіть стрілили по дорозі до дому п. Вундермана. Гарне положення, свіжий воздух і купелі в Бистриці заохочують літників прожити тут кілька неділь, а вузкошляхова, лісова залізниця, що лучить Райфайлову з Надвірною, улекшує комунікацію зі світом та не допускає до вилгодження тутешніх гостей.

Альфред Будзиновский.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Впевнилась.

Одцурається брат брата і дитини мати..

І на віки проклинатесь своїми синами..

Чимало води перевів наш славний дідосивоусий Дніро-Славутиця у Чорне море, чимало разів повернувшись сюди й туди птички, що своїм щибетом веселять добрих людей. Не раз і не два вкривалась матінка-земля білим радном і знов прокидалась, щоби глянути на світ божий.

Она все ще була щаслива. Мрії про гарне житє не осврочували її.

Чудні мрії! Ідейні!

Житє єї мало йти одним шляхом. Що она бажати ме, те повинно і бути.

Она мала стати поводатором своєї долі!

Щаслива..

Та не так склало ся, як ждало ся.

Серце єї не відчуало ще лиха. Бідне. Оно чим иншим було заняте.

Аж ось він збунтувався.

Она начеб у сні пригадає собі ту днину, коли заборонив їй шити в руске сьвято.

Ся перша цеголка з єї будівлі покотилась у пропасть.

Памятає також — як опісля почав читати українські писаня. Пригадає собі добре, як впеvнив її, що покине вести польских Соколів — бо мовляв, нечесть єму. Сеї хвилі она ніколи не забуде.

То її роздратувало.

Друга цеголка усунулась — будівля захиталась.

Та поволі все минаєть ся Ніщо на сьвітї вічне. Минуло ся — забуло ся. Старе лихо пішло, бодай пропало.

Згодилась з сям: чоловік для єї ідеї про паша людина. Але є у неї.. о Боже, ..страшно погадати якби і.. они.

Але ні, се не стане ся. Є у неї діточки..

Гарні, карокі дівчатка — они єї — ніяким ворог не вирве їх у матери. Є і син..

Славко — Казьо також єї.

Русяве хлопя, цікавеньке собі.

Щебече про Крака і Ванду. І про Хроброго дещо чував, сьвята Кінга не чужа єму. Ойчизна Польща се друга мати єго.

Она певна себе. Не знає, бідна, що Славко татів пестїй.

Він переміг живку, що на перше імя прозвали єго славним іменем Мудрого. Скільки хвилі вільних перевів з дїтваком?

Бідолашний впоював в него те, чого сам, відай не має: любов до неьки-України, любов до свого народа, вітчизни, всего, що зворушити може щирю душу.

Дітя чарувалось оповіданнями батька. Син мав сплатити довг за батька.

Здоровенький козорюга ріс.

А мати нічо не звала.

Ростиж, дитино, на вітху бідній Україні..

Смерком.

Мати розсілась розкішно на канапі — діти у нїг бавлять ся чемненько.

Раденькі.

Стали співати.

Розходять ся: З тамтей страни Вісля, Боже Ойче..

— Чекайте, я співати му сам. Се не гарні пієні. Вмію инших.

Она слухає неповоружено.

— Ану, ану!

Звінякїй голосочек повїс ся по кімнатї. Зазвенїло: Ще не вмерла Україна!

— Ох!..

— Що тобі, Нілечко, о Боже!

— Ох болить ту — — — ту — — —

Рукою вказує на серце..

— Деж єї робота?..

Н. Ковальчук.

XII. 03.

Телеграми

з дня 1. вересня.

Прага. Nar. Listy містять статью, в якій жадають, аби чєські послї не брали участї в проєктованїй конференції, яко протєст протї античєских подїй в Долїшній Австрїї.

Рим. Відчуто ту землетрясенє, яке однак не викликало великого перєстраху. Лише по шпиталях і вїзницях треба було людїй успокоювати.

Петербург. При кінци будучого тижня розпїчне ся в радї міністрів дискусїя над бюджетом. Міністер скарбу предкладає значне обкрєсне прєлімінованих поодинокими видїлами видатків і відкиненє кредитів на новї інвестиції.

Петербург. Минулої доби занедужало на холєру 10 осіб, померло 12, а в шпиталях є 290 хорих.

Тижневий зєїт

Торговельної і промислової палати

про цїни збіжя і продуктів у Львовї від 23. до 29. серпня 1909:

Table with 2 columns: Product name and Price range. Includes items like Пшениця, Жито, Ячмінь, Овес, Кукурудза, etc.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгєна Білїньского в Збарзжї.

З доходу сеї фабрї вїде 35% на будову церквї в Сеняві, 10% на школи і бурєї тов. педагогїчного, а 5% на сиротї і вдови по сьвїщенїках.

Держїм ся покликү:

Свїй до свого!

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревского, Лисенка від 6—200 К. Фїгурки з гїнєу а 80 с і 1-20 К. Краватки, герлани, сорочки, фартушки, шапки сокільскї і козацкї, альбоми, перфуми, спїнка, брошки і шпїльки з гербом, туткї і паперці рїжного рода поручають. — Склади „Сокільского Базару“ у Львовї і Стрию.

— Накладом о. Евгєна Гузара вїйшли:

Практичний прєвїдник для науки релїгїї в школї і в церквї. Друге доповненє виданє. Цїна 4 К, без почт. пер.

Історїя католицкої Церквї в короткїм нарєсї. Цїна 1 К, без почт. пер.

Нарис катехитики і методики з важнїйшими розпорядками і плянами. Цїна 1 К, без почт. перєсылки.

Набувати можна лиш в книгарнї наук. Тов. ім. Шевченка у Львовї, Рїнок 10.

Церковкї річи

КРАСНІ і ДЕШЕВІ ПРОДАЄ

„ДІСТРА“

основана руским духовенством — в Станїславовї при ул. Смольки ч. 1, а у Львовї при ул. Рускїй ч. 20 (в каменїцї „Дїстра“).

Там дїстаеть ся рїжні фєдони, чашї, хрєсти, лїхтарї, сьвїчнїки, таши патернїцї, кивотї, плащеницї, образи (церковнї і до комнат) пьвїти і всякї другї прибори. Також прїймають чашї до позолочєня і рїзи до направи.

Удїл вивосить 10 К (вписанє 1 К), — за грошї вложєні на щаднїчу книжку платять 6%.

29 (26—?)

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-ekonomiczny i literacki o kierunku demokratyczno-krajowym, poświęcony przede wszystkim sprawom kulturalnym Ukrainy.

Передплата „Przegląd-u Krajowego“ вносьить в Галичинї: річво 18 К, шврічво 9 К, чвєртїрїчно 4 К 50 с.

Адреса Рєдакції і адмінїстрації: Кїїв, Фундуклївська ч. 10, м. 14.

Товариство взаїмного кредїту

„Джїстер“

у Львовї, ул. Руска ч. 20.

Тєлєфон ч. 788.

заснованє при Товариствї взаїмних обезпечєнь „Джїстер“ в р. 1895 на підставї закона о стоваришенєх з р. 1873.

Одвїчалнїсть члєнів обмежена до подвійної висотї удїлу.

Цїлю Товариства є удїлюванє кредїту своїм члєнам рїльнїкам обезпечєним в „Джїстрї“ від бїльшє лїт.

Процєнти від вкладок 4%, без потручєня податку рентового.

Вкладкї прїймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годїнах урядових, від 8. до 2. год. в полуднє.

Ковто в Щаднїцї почтовїй ч. 35.527.

Ковто жировє в банку австро-угор.

Вкладкї щаднїчї К 2.348.890.—

Удїли члєнскї К 262.994.—

Позичкї удїленї К 3.396.002.—

Канцєлярїй Товариства отворєні перед полуднєм.

ЧВ. 82454.

Розписанє офєрт.

Видїл красвїй Королївства Галичинї і Володимирїї з Великим Князївством Кракївским задумує віддати в підпрїємство будову нормальнє-торової залїзницї льокальної з Мушини до Криницї в дорозї загальнєго перєторгү на основї письмєнних офєрт за рїчалтовим винагородженєм.

Рєчїянець вношеня офєрт до дня 16. верєснєя 1909. року 11. годїна перед полуднєм.

Близшї постанови сүть помїщенї в оголошеню „Gazet и Lwowsk-oї“.

У Львовї, дня 25. серпнєя 1909.

85(1)

Пїотровскїй.